

УДК 821.09.161.2"19/20"(092)КІДРУК

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-933X/2025-XXV-6>

ФУНКЦІЙНІ ПАРАМЕТРИ СИНТАКСИЧНИХ ЕКСПРЕСЕМ У РОМАНІ МАКСА КІДРУКА «КОЛОНІЯ»

Дейна Людмила

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ORCID ID: 0000-0003-1593-1337

Ірклієнко Анна

учитель української мови і літератури

Приватний заклад загальної середньої освіти «Чайківська гімназія "Юнік Скул"»

ORCID ID: 0009-0004-2977-0954

У запропонованій статті досліджено синтаксичні засоби експресивності в романі Максима Кідрюка «Колонія». Установлено, що аналіз експресем у межах антропоцентричної парадигми сучасного мовознавства дає змогу простежити особливості індивідуального авторського стилю та розкрити способи реалізації прагматичного потенціалу художнього дискурсу. Визначено, що експресивність у художньому тексті постає засобом передачі суб'єктивного ставлення, створення емоційної напруги та занурення реципієнта в сюжет. У центрі аналізу перебувають синтаксичні експресеми, які концентрують виражальний потенціал мовних одиниць і створюють експресивну площину дискурсу. Здійснено огляд теоретичних підходів до визначення експресивності та її ролі у формуванні індивідуальної та колективної картини світу.

Метою дослідження визначено комплексний аналіз функційних параметрів синтаксичних експресем у романі «Колонія». Методом суцільної вибірки нагромаджено релевантний фактичний матеріал, а описовий, індуктивний, контекстуальний і дистрибутивний аналізи дали змогу встановити комунікативне значення експресивних конструкцій. З'ясовано, що найбільш продуктивними у творі є парцеляція, ампліфікація, тавтологія, обірвані, питальні та окличні речення, а також невласне пряма мова. Доведено, що ці засоби сприяють моделюванню внутрішнього стану персонажів, увиразненню сюжетних колізій і створенню напруженої атмосфери.

Результати дослідження засвідчують, що використання синтаксичних експресем у романі «Колонія» має системний характер і сприяє реалізації основних завдань художнього мовлення: інтенсифікації смислів, емоційній експресії та посиленню комунікативної ефективності. Отримані висновки поглиблюють уявлення про експресивний синтаксис і відкривають перспективи подальших студій у сфері лінгво- та прагматистики.

Ключові слова: експресивність, експресивний синтаксис, ідіостиль, комунікативний вплив, художній дискурс.

Deina Liudmyla

PhD in Philology,

Associate Professor at the Department of Ukrainian Language,

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

ORCID ID: 0000-0003-1593-1337

Irkliienko Anna

Teacher of Ukrainian Language and Literature,

Private Institution of General Secondary Education "Chaiky Gymnasium "Unique School"

ORCID ID: 0009-0004-2977-0954

FUNCTIONAL PARAMETERS OF SYNTACTIC EXPRESSIVES IN MAX KIDRUK'S NOVEL "COLONY"

The proposed article examines the syntactic means of expressiveness in Max Kidruk's novel "Colony". It is proven that the analysis of expressives within the anthropocentric paradigm of modern linguistics makes it possible to trace the features of an individual author's style and to reveal the ways of realizing the pragmatic potential of literary discourse. Expressiveness in the artistic text is also defined as a mean of conveying subjective attitude, creating emotional tension and immersing the recipient in the plot. The focus of the analysis is on syntactic expressives, which concentrate the expressive potential of language units and create the expressive dimension of a discourse. A review of theoretical approaches to the definition of expressiveness and its role in the forming both an individual and collective world view is carried out.

The aim of the study is defined as a comprehensive analysis of the functional parameters of syntactic expressives in the novel "Colony". Relevant factual material is collected through the method of continuous sampling, while descriptive, inductive, contextual and distributional analyses make it possible to determine the communicative significance of expressive constructions. It is clarified that the most productive means in the novel are parcellation, amplification, tautology, fragmentary sentences, interrogative and exclamatory sentences, as well as free direct speech. It is shown that these means not only contribute to the modeling of the internal state of the characters, but also enhance narrative dynamics and create an atmosphere of tension.

The results of the study demonstrate that the usage of syntactic expressives in the novel "Colony" is systemic in nature and contributes to the implementation of the main tasks of literary discourse: intensification of meanings, emotional expression and enhancement of communicative effectiveness. The obtained conclusions expand the understanding of expressive syntax and open up prospects for further studies in the field of linguistic and pragmatic stylistics.

Key words: *expressiveness, expressive syntax, idiolect, communicative impact, literary discourse.*

Вступ. Антропоцентричний підхід у сучасному мовознавстві є однією з провідних парадигм, що визначає напрями розвитку лінгвістичних досліджень кінця XX – початку XXI століття. Він уможлиблює аналіз мовних явищ не лише як автономної системи знаків, а і як динамічних інструментів пізнання, комунікації та самовираження, що формує індивідуальну і колективну картину світу, оскільки зосереджує увагу на людині як мовцеві, інтерпретаторі та носієві культури, що знаходить відображення у вивченні мови крізь призму когнітивних, психологічних, соціальних і культурних чинників. У межах антропоцентричного підходу особливої уваги набувають ті мовні категорії, які безпосередньо відображають індивідуальність мовця та його емоційний світ. Однією з них є експресивність, що репрезентує взаємозв'язок певних інтра- та екстралінгвальних аспектів мовлення й дає змогу простежити, як мова відображає емоційно-оцінні та індивідуально-особистісні параметри людського досвіду. Експресивність постає як потужний інструмент комунікації, що не лише передає інформацію, а й формує емоційний вплив, виражає суб'єктивне ставлення мовця до дійсності та співрозмовника. Її вивчення уможлиблює глибше розуміння ролі мовних засобів у конструюванні смислів, виявленні культурних цінностей і специфіки комунікативної поведінки, що узгоджується з ключовими положеннями антропоцентричної парадигми.

У термінологійному визначенні поняття «експресивність» солідаризуємося із С.Я. Єрмоленко, яка витлумачує її як «властивість мовної одиниці підсилювати логічний та емоційний зміст висловленого, виступати засобом інтенсифікації виразності мовного знака, засобом суб'єктивного увиразнення мови. Через експресивність виражальних засобів мовець передає своє ставлення і до повідомлення, і до адресата» [4, с. 170]. Імпонує нам і потрактування мовознавиць І.А. Пуленко та Т.П. Сазикіної, які формально-змістовий план означеної категорії дефінують як «об'єктивно наявні мовні засоби, що спрямовані на збільшення прагматичного потенціалу тексту з метою інтенсивного впливу на його сприйняття реципієнтом та викликають в останнього певну / потрібну інтелектуальну та емоційну реакцію» [3, с. 185]. Позаяк інтерпретаційною точкою відліку антропоцентричних досліджень є лінгвоперсона та її інтенції, то цілком справедливою вважаємо й тезу, яку обстоюють М.О. Вінтонів, Т.М. Вінтонів, Ю.В. Мала: «Експресивність – це здатність виражати психічний стан мовця. Вона тісно пов'язана з категорією емоційної оцінки, з вираженням емоцій загалом. Уважають, що багато експресивних засобів, зокрема й тропи та фігури мовлення, генетично пов'язані з особливостями побудови висловлення в емоційно забарвленому (афективному) мовленні» [1, с. 104].

Вивчення експресем у художньому дискурсі спричинене іманентною природою письменницького мовлення, яка полягає у створенні такого художнього образу, який матиме бажану іллокутивну силу уможливити реалізацію задуманого перлокутивного ефекту на читача. Саме з цієї причини, «витлумачуючи сутність експресії як семантичної категорії, зазвичай наголошують на її функції впливу. Аспект впливу та переконання як підґрунтя експресії зазвичай пов'язаний з посиленням зображальної сили сказаного чи написаного» [1, с. 112]. Найуніверсальнішою вважаємо типологію експресем відповідно до мовних рівнів (ярусів), згідно з якою зазвичай вирізняють графічні, фонетичні, словотвірні, лексичні, фразеологічні, морфологічні та синтаксичні засоби експресивності тексту. Наша увага в межах пропонованої розвідки зосереджена на вивченні останніх, оскільки вони вбирають у себе виражальну силу одиниць нижчих рівнів і разом із ними, синтезуючись, формують експресивну площину дискурсу.

Методи та методики дослідження. Для проведення окресленого дослідження на матеріалі роману «Колонія» Макса Кідрука [2] методом суцільної вибірки нагромаджено фактичний матеріал із контекстами синтаксичних експресем. Описовий та індуктивний методи дали змогу сформулювати комплексне уявлення про функційні й змістові параметри вибраної категорії, а методи контекстуального й дистрибутивного аналізу вможливили релевантне витлумачення засобів експресивного синтаксису в дискурсивних умовах.

Результати та дискусії. Прагматичний підхід до аналізу синтаксичних експресем сприяє визначенню їх комунікативного значення, використання їх автором як засобу впливу на читача, співвіднесеності з поведінкою та діяльністю персонажів.

Єдиної, виструнченої класифікації синтаксичних засобів експресивності мовознавча наука натеper не має, однаке більшість мовознавців (зокрема, Т.І. Вавринюк, Н.В. Гуйванюк, В.А. Чабаненко) зараховують до таких одиниць вставні й вставлені, парцельовані й приєднувальні структури, риторичні й нериторичні звертання, риторичні запитання, окличні й питальні, називні, неповні й обірвані речення, градацію й ампліфікацію, антитезу, тавтологію, пряму мову та ін. Варто зазначити, що в романі «Колонія» Макс Кідрук використав не всі відомі нам типи синтаксичних експресем.

Одним із найпродуктивніших засобів експресивного синтаксису в художньому дискурсі загалом і в «Колонії» зокрема є парцеляція, в якій автор надає більшої ваги кожній виділеній частині, фокусуючи на них увагу читачів: *Джейк повернув до Кроудера планшет*

і прогорнув кілька супутникових знімків. **Якесь поселення. Брудне озеро. Скупа рослинність. Вузькі півці;** <...> незважаючи на висоту, тут усе ж є хмари. **Сірі й безтілесні, наче привиди;** Я раніше літав на Нью-Йорк і постійно над таким заморочувався. **Особливо вночі.** Завдяки синтаксичному відокремленню фрагментів письменник зупиняє нашу увагу на кожному окремому кадрі, створюючи відчуття напруги до начебто звичайного опису місцевості, даючи читачеві можливість краще уявити кожний елемент, усвідомити, що це місце не привабливе та комфортне, а навпаки. У такий спосіб Макс Кідрук виокремлює важливі деталі, створює паузи, підкреслює інтригу й нарощує емоційне напруження, передає хаотичність і неспокій думок персонажів, відтворює їхній емоційний стан: **Ведмежий, трясця його матері, капкан. На Марсі; Телефонуй Іванові. Хай вилітає до Мазурського. Негайно; Ти знаєш мене. Еландона. Свою сестру. Це вже на три людини більше за нікого; Йому трохи покращало, тремор стихився, хоча до справжнього полегшення було далеко. Мало. Недостатньо.**

Парцеляція дає змогу авторові скерувати увагу читачів на ті самі речі, на яких зосереджені самі персонажі. Наприклад, у реченні *Вона пригадала, як викладачка квантової теорії поля у Берклі, розповідаючи про нейтрино, підносила над головою руку з випрямленим пальцем і стверджувала, що кожної секунди її пучку протинають шістдесят мільярдів нейтрино. Джейлін глипнула на крайню фалангу вказівного пальця. Шістдесят мільярдів. Щосекунди* за допомогою цього засобу Макс Кідрук підкреслює не лише надзвичайно велику кількість, а й той факт, наскільки це вражає персонажку, що водночас має вразити й читача. А в реченнях на кшталт: *Вуглекислота тут ні до чого. У її крові немає вуглекислого газу. Взагалі; Мені не подобається, який вона має вигляд. Не лише тут. Усюди* автор, виокремлюючи конструкції *Взагалі, Не лише тут. Усюди*, підкреслює абсолютність і категоричність висловлювання. Це також надає тексту додаткової емоційної насиченості та напруги. Усе це є можливим, «оскільки парцельовані сегменти завжди різко акцентовані та рематизовані» [1, с. 216].

Ще одним засобом експресивного синтаксису в романі «Колонія» є повтор, оформлений здебільшого в парцельованій структурі. Такими є, зокрема, репліки персонажів, що демонструють шок, сумнів, роздратованість героїв тощо, як-от: *Лічильник показував вісімнадцять тисяч зіткнень. Вісімнадцять тисяч!* Цей засіб експресивного синтаксису також використано в романі як фіксатор уваги читача: *Алара перевірила значення зовнішньої температури: -72°C. Брови зїхалися на переніссі. Мінус сімдесят два!* Письменник за допомогою повтору транслює, наприклад, знервованість і роздратування професорки Тельми, яку розбудили посеред ночі, однак не повідомили нащо: *Що, чорт забирай, відбувається? <...> – Погляд перестрибнув на Джейлін, тоді на Стеллана. А тоді Тельма повторила: – Що, чорт забирай, відбувається?!* Повтор в аналізованому дискурсі може функціонувати як у діалогах, демонструючи яскраво виражені реакції на події, так і в невластивій прямій мові, передаючи внутрішній стан людей. Тавтологією автор науково-фантастичного роману досягає й ефекту нагнітання: *Джейлін не розуміла, з якого дива цей період вважають білою ніччю, коли насправді все довкола сіре: сірий і через те неначе підгнилий лід, сірі станційні будівлі, сірі мазки хмар над головою; Тобто в тисячу – тисячу! – разів більше за норму.*

Формально близьким до тавтології, але іншим за стилістичною й функційною природою є анадиплозис як синтаксична експресема, що полягає в повторенні на початку наступного речення останнього слова/фрази попереднього речення: *А тоді, кружляючи, підійматиметься. Підійматиметься і зникатиме аж до двадцять третього березня наступного року; Лічильник показував вісімнадцять тисяч зіткнень. Вісімнадцять тисяч!*

Такий прийом дає змогу досягти ефекту хвилеподібної оповіді, тримаючи увагу читача сконцентрованою на іллокутивних змістових акцентах.

Слід також зауважити, що Макс Кідрук за допомогою засобів експресивного синтаксису вибудовує образи своїх персонажів. Наприклад, для Тельми Барретт, вісімдесятирічної докторки наук, характерні риторичні запитання як прояв зверхності та зневаги до співрозмовника: – **Ти знаєш, котра година? Джейлін Зиркнула на смартлет на лівому зап'ястку. – За чверть одинадцята. – Я не запитувала, котра година, пришелепо, я питала, чи ти усвідомлюєш, що отакій порі... – Тельма махнула рукою. – Що йому потрібно?; – **Ти ще тут?** – Тельма обсмикнула халат, підперезалася; **Ви п'яні?** – Тельма закотила очі. – Це збій. Ми не отримали би таких результатів, навіть якби поряд із Сонячною системою рвонула наднова».**

Натомість докторові Стеллану Янгу притаманно виражати свої емоції за допомогою лайливих вигуків: *А, до біса; Твою маму...; Чорт!; Та ну тебе....* Прикметно, що вульгарні або нецензурні вислови автор часто використовує у формі і нечленованих речень, і вставних словосполучень: *От лайно!; Бляха!; Розтуди його!; Свята срака!; А хай йому!; Йосип драний на кобилі, вона серйозно?; ... гумовою грушею, а й зачати, трясця вашій матері, дітей!; Ох, чорти б тебе вхопили, Тайроне...*

Схарактеризувати особистості персонажів авторові дають змогу й обірвані речення. Під час начебто дискусійної розмови між Ґораном Загарією та директоркою Руедою кожна репліка героїні є не закінченою, усіченою. У такий спосіб автор передає одночасно внутрішню силу Загарії та розгубленість директорки перед цим чоловіком: – *Як бачите... – почала пані Руеда; – Ні, але...; – Пане Загарія, ви не...; – Пане Загарія, річ же не в тім...; – Пане Загарія, я не можу з вами пого...; – Пане Загарія ви не....* Крім того, усічення репрезентує незавершеність думки через відволікання, розгубленість, здивування, пригнічений емоційний стан, під тиском інших або під впливом зовнішніх обставин, додає напруги чи інтриги, змушує читача бажати продовження, завершення, оскільки «основною й найважливішою функцією незакінчених речень є експресивізація викладу для образного відображення дійсності та активізації сприйняття інформації аудиторією» [1, с. 223]: *Джерело не тут, воно в космосі, й... – Тельма стиснула крісло так, наче силкувалася відламати шматок. – І це не джерело; Я хочу зрозуміти, чи ми встигнемо добігти до конвертоплану якщо ну...; Гадаю, вам відомо, що Лейтенант Б'яджіотті подав до суду на керівництво агенції «Фронтекс» через... через те, що...; Хто? Хто міг... кому це....*

У романі «Колонія» досить потужним експресивним засобом є й окличні речення. Макс Кідрук використовує їх для передання сильних емоцій персонажів: захват, гнів, здивування, паніка. Такі речення допомагають читачу зрозуміти внутрішній стан героя та відчути ці емоції разом із ним. Також за допомогою окличних речень акцентується увага читача на важливих деталях, оскільки такі речення важко проігнорувати: *Я не знаю! – повторила вона. – Я все життя дивилася на небо. Я не знаю, що такого має статися в ядрі, щоби звідти вилетіло стільки нейтрино!*

Часто автор вдається до невласне прямої мови. Цей прийом письменник використовує як засіб вираження глибинних психічних процесів у свідомості своїх персонажів. При цьому зберігаються лексичні, синтаксичні, а також інтонаційні особливості чужого висловлювання, манера говоріння мовця, але це передано від імені автора-оповідача. За допомогою невласне прямої мови Макс Кідрук занурює читачів у потік свідомості персонажів, репрезентує їхні переживання, сумніви, враження. Це створює ефект реальності героя і допомагає читачеві краще зрозуміти його характер, мотивацію поведінки, здатність аналізувати ситуацію: *Мервін перевів погляд назад на Рекса. Якщо зламалася система*

керування вектором тяги в одному з дорсальних двигунів, чому його ніхто не ремонтує? Втім, питати про це вголос він не став. Також автор використовує цей прийом для створення багатогранних образів своїх героїв, відтворення їхнього внутрішнього світу: *Ронну пересмикнуло від того, як він говорив про дитину. Плід. Плід, чорт забирай! Тайрон і Кіана чекали на доньку, дівчинку, тож яким імбецилом треба бути, щоб називати її плодом? І лише потім мозок сприйняв слово «умертвив». Дитина мертва? Ронна мимоволі приклала руки до грудей.* У цьому фрагменті, використовуючи невластиву пряму мову, автор дає можливість читачу зазирнути за лаштунки динамічного потоку свідомості Ронни, зрозуміти її реакцію, обурення і шок. За допомогою таких функційних спроможностей невластивої прямої мови письменник має здатність впливати на читачів, керуючи їхнім сприйманням подій і персонажів.

Ще одним часто вживаним засобом експресивного синтаксису в аналізованому романі є ампліфікація. Автор використовує її для створення більш яскравих образів, посилення емоційного впливу. Наприклад, у реченні: **Скляні очі, розгублені погляди, міцно стиснуті губи** – ніхто насправді не уявляв, що це означає деталізація описів підсилює емоційний вплив на читача та допомагає передати стан тривоги. А в діалозі: – **Ми не дотягнемо! До Ентеббе понад двісті кілометрів! – Заспокойся! – Відкарбувала** Алара. – **Не дотягнемо!** ампліфікація окличних речень стає синтаксико-стилістичним засобом відтворення стану паніки, критичності, серйозності й небезпечності ситуації. «Загалом окличні речення вирізняються серед інших типів особливо підвищеною емоційністю. Для них характерне висунення на перше місце того елемента, з яким пов'язаний його підвищено емоційний зміст» [1, с. 248]. На особливу увагу заслуговує фрагмент із нагромадженням підрядних речень умови, які оформлені в парцельовані конструкції, що надає словам персонажа роману максимальної переконливості, помітно впотужнює функцію впливу: – *Раптом що станеться, ми не можемо сісти в сідло й поскакати геть, бо щойно ти вийдеш за цю стіну без скафандра, ти здохнеш. – Фінн тицьнув у стіну кабінету. – Якщо метеорит влучить у станцію регенерації води, ти здохнеш. Якщо ми не запасемо достатньо кисню, ти здохнеш. Якщо пилова буря затягнеться, а ми не подбаємо про харчі, ти здохнеш.*

Подколи Макс Кідрук комбінує засоби експресивного синтаксису, імовірно, для употужнення бажаного іллокутивно-перлокутивного ефекту, а також із метою максимального емоційного занурення читача в сюжет, для нагнітання атмосфери напруження, інтриги, загадковості, репрезентації знервованості персонажа тощо. Як-от ампліфікація питальних речень у невластивій прямій мові: *Вони вирішили, що вирощування органів на орбіті нерентабельне? Це через клостридію? Якось пов'язано з тим хлопцем, якому не встигли доправити серце?; Зоїн батько. Як?.. Чому?.. Звідки в нього гроші, щоб відправити доньку на Марс? І чому він сам залишився на Землі?; Щось не те, – буркотів старий. – І хто такі вони? як вони дізналися про плиту? І навіщо було прилітати, а потім одразу вшиватися? Щоб повалити один MPS-маркер? Маячня якась; Від цих думок груди перетискало, неначе дротами, проте позбутися їх Ронна не могла. Як довго Кентон протягне без теломіду? Два роки? Три? І що буде з проектом після того, як Коротун... ну, не зможе виконувати свої обов'язки? Чи варто вже шукати заміну? Але чи захоче він передавати справи наступнику, розуміючи, що йому недовго ряст топтати? Тисячі запитань перемішалися, й Ронна не знаходила відповіді на жодне.* Використаний письменником прийом комбінування експресем дає змогу відтворити стан розгубленості та тривоги, зобразити перед читачем яскравий образ внутрішнього конфлікту. Крім того, нагромадження питальних речень демонструє швидкий потік болючих питань у свідомості

персонажа, що створює відчуття напруги й тиску. Водночас кожне наступне питання підсилює драматизм оповіді.

Автор роману «Колонія» Макс Кідрук, дбайливо піклуючись про розвиток і динаміку сюжету, активно послуговується не лише лексико-стилістичним, а й синтаксико-стилістичним інструментарієм української мови, чільне місце в якому посідають засоби експресивного синтаксису, які спонукають реципієнтів художнього твору глибше зануритися в сюжет, об'ємніше сформувати образ персонажів, дають змогу їм вірити та співпереживати. Найбільшу продуктивність в аналізованому дискурсі виявили парцеляція, ампліфікація, тавтологія, обірвані речення, невласне пряма мова, окличні й питальні синтаксеми.

Висновки. Отже, використання різних типів синтаксичних експресем сприяє формуванню багатоплановості художнього дискурсу, увиразненню індивідуальної авторської манери, поглибленню психологізму та динамізації сюжету. У романі «Колонія» Макса Кідрука спостерігається системність і взаємодоповнюваність синтаксичних конструкцій, які виконують інтегральну функцію у відтворенні смислової та емоційної насиченості тексту.

Перспективним убачається подальший аналіз експресивних засобів на матеріалі інших прозових творів сучасних українських авторів, що дасть змогу окреслити типологію функційних параметрів експресем у різних жанрових різновидах. Подальші студії можуть бути спрямовані й на зіставлення експресивного синтаксису в українській та зарубіжних літературах, що вможливить виявлення універсальних і специфічних рис художнього мовлення в глобальному культурному контексті.

Література:

1. Вінтонів М.О., Вінтонів Т.М., Мала Ю.В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
2. Кідрук Макс Нові Темні Віки. Колонія : роман. Рівне : Бородатий Тамарин, 2024. 904 с.
3. Пуленко І.А., Сазикіна Т.П. Категорії експресивності та емоційності в англомовних текстах політичного спрямування (на матеріалі інтернет-статей). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2015. № 19. Т. 2. С. 183–185.
4. Українська мова : Енциклопедія. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с.

References:

1. Vintoniv, M. O., Vintoniv, T. M., Mala, Yu. V. (2018). Syntaksychni zasoby ekspresyvizatsii v ukrainskomu politychnomu dyskursi [Syntactic Means of Expressive Potential in Ukrainian Political Discourse]. Vinnytsia: TOV "TVORY". [in Ukrainian].
2. Kidruk, M. (2024). Novi Temni Viky. Koloniia [New Dark Ages. Colony]. Rivne : Borodatyi Tamaryn. [in Ukrainian].
3. Pulenko, I. A., Sazykina, T. P. (2015). Katehorii ekspresyvnosti ta emotsiinosti v anhlomovnykh tekstakh politychnoho spriamuvannia (na materialy internet-statei) [Categories of expressiveness and emotiveness in the English texts of political character (on the material of Internet-articles)]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Philology*, 19(2), 183–185. [in Ukrainian].
4. Ukrainian Language: Encyclopedia (2004). Kyiv: Vyd-vo "Ukrainska entsyklopediia" im. M. P. Bazhana. [in Ukrainian].

